

RETTIGHETSGRUPPA - HVA JOBBER VI MED NÅ?

OPPLÆRINGSLOVEN.

Sammen med CP-foreningen, HBF, NFU, Autismeforeningen, LUPE og Løvemammaene jobber vi fortsatt med at ASK-paragrafene i opplæringsloven beholdes og styrkes som egne rettigheter i opplæringsloven. I samarbeidsmøte 10. februar ble det fordelt arbeidsoppgaver og avtalt hvem å kontakte navngitte politikere fra ulike partier. Til bruk i samtalene er ble det utarbeidet et notat for å kunne være samstemte i det som formidles til politikerne og at vi står samlet om hva vi ønsker at forslaget skal inneholde. I etterkant har det vært et møte med Mona Fagerås(SV) og det er sendt en henvendelse til utdannings- og forskningskomiteen i håp om å kunne gi en innføring i hva ASK er og hvorfor det er så viktig at rettighet til ASK er nedfelt i opplæringsloven.

SPRÅKLOVEN.

Vi leverte inn en grundig høring på språkloven høsten 2019, og har senere ikke kommet i posisjon til å kunne komme med innspill til denne. Løvemammaene som vi deltar i et samarbeid med rundt opplæringsloven er i dialog og i posisjon til fortsatt å kunne påvirke innholdet i språkloven. De er på linje med ISAAC Norge opptatt av å få ASK anerkjent som språk. Vi heier på Løvemammaene og støtter dem i det arbeidet de gjør i forhold til språkloven! I samarbeidsmøte 10. februar ble det avtalt at Løvemammaene følger opp språkloven på vegne av organisasjonene.

KOMPETANSELØFTET FOR SPESIALPEDAGOGISK OG INKLUDERENDE PRAKSIS.

Rettighetsgruppa har utfordret noen miljøer innenfor barnehage, grunnskole, videregående skole og voksenopplæring til å se på muligheten til å få satt ASK på dagsorden innenfor sin kommune/ fylkeskommune gjennom dette kompetanseløftet. Kompetanseløftet vil bygges opp gradvis i perioden fram til 2025, og etter det vil det være en varig ordning. I løpet av 2025 skal alle kommuner og fylkeskommuner ha tilstrekkelig kompetanse på de vanligste utfordringsområdene og god inkluderende praksis. Fra 2025 skal kompetanseløftet bidra til å vedlikeholde og videreutvikle kompetansen i kommuner, fylkeskommuner og private eiere, og vil utgjøre 150 -200 mill. kroner årlig.

For å lese mer om og sette deg inn i ordningen kan du følge linken til u-dir sin side her:

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/lokal-kompetanseutvikling/kompetanseloftet-for-spesialpedagogikk-og-inkluderende-praksis/#156841>

Kontakten ut i feltet viser at noen allerede er i gang med gode tiltak rundt kompetanseløftet og at de også har kunnet implementere ASK i dette. Det blir spennende å følge med fremover og vi oppfordrer Dialog til å få inn artikler rundt dette arbeidet i senere nummer.

VELFERDSTEKNOLOGI FOR BARN OG UNGE

Helsedirektoratet har utarbeidet nasjonale råd til kommunene vedrørende velferdsteknologi for barn og unge. Vi har levert inn våre synspunkter rådene helsedirektoratet ber om innspill på og innledningsvis presisert: Språk- og kommunikasjonsteknologi er en del av velferdsteknologien og at vårt høringssvar gjelder personar som bruker alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK), og som trenger velferdsteknologi i form av taleteknologi.

Vi ber spesielt om at der skal være minst et tverrsektorielt tjenesteforløp med kunnskap og kompetanse når det gjelder alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). Dette bør organiseres som eit tverrsektorielt ASK-team. ASK-teamet bør organiseres slik at det i tillegg til å ha kompetanse på kartlegging, igangsetting og oppfølging av ASK-tiltak, også spesielt kan ivareta de sårbare overgangene i livet når det gjeld barnehage, skole, bosted, fritid og arbeid. Det vil i hele livsløpet til en ASK- bruker være nødvendig å gi nærpersoner og personale god opplæring i å bruke ASK i hverdagen. I dag har ikke foreldre og andre nærpersoner tilbud om opplæring i ASK. Dette må utvikles og settes i system. Foreldre til barn som bruker tegnspråk har tilbud om omfattende opplæring. Foreldre til ASK-brukere har samme behov for opplæring for å kommunisere med sitt barn.

Tilbakemeldingsskjema - Høring - Velferdsteknologi til barn og unge med nedsatt funksjonsevne

SLUTTRAPPORT – UTVIKLE SAMARBEID MELLOM STATPED OG HELSESEKTOREN

Rettighetsgruppa er i ferd med å ferdigstille en høring på denne. Når den er ferdigstilt og innlevert vil den bli publisert på: <https://www.isaac.no/rettigheter/horingsuttalelser/>

Vi påpeker at det er nødvendig med et forpliktende samarbeid for å få til gode og likeverdige tjenester for ASK-brukere og deres familier. Vi har også påpekt at NAV gjerne kunne vært med i dette samarbeidet som mange brukere og pårørende har påpekt som en mangel. Videre at det forpliktende samarbeidet må strekke seg mot det enkelte barn/elev ute i kommunen/fylkeskommunen, slik at også kommunen/fylkeskommunen som fortsatt vil være de som er pliktsubjekt til å gi det enkelte barn/elev den opplæring det har behov forpliktes i dette samarbeidet.

NASJONAL VEILEDER:

Gode helse og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming.

Isaac Norge er glad for at denne veilederen utarbeides og at den knyttes tett opp til CRPD. Veilederen tar høyde for ulike livsfaser og ASK er nevnt gjennomgående, men: I kapittelet som omhandler at kommunene skal legge til rette for en god alderdom er behovet for ASK utelatt. Rettighetsgruppa har gitt kommentarer gjennom hele veilederen og er du interessert kan du lese hele høringssuttalelsen ved å følge linken:

[**Høringssvar på Nasjonal veileder: Gode helse og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming.**](#)

NOU 2020: 1

Tjenester til personer med autismespekterforstyrrelser og til personer med Touretts syndrom. Vi har i forhold til denne høringen fokusert på personer med behov for ASK innenfor denne populasjonen.

ISAAC Norge er enige at talespråk bør vurderes som førstespråk for barn med autisme, men uttalelsen må alltid hvile på resultater av utredning. Det vil være umulig å fastsette hvem som vil utvikle tale og hvem som ikke vil gjøre det bare ved å se på [autismediagnosen](#). Forutsatt at barnet ikke har tilegnet seg funksjonell bruk av tale eller forståelse for talespråket når diagnosen fastsettes, må barnets nærpersoner få opplæring i ASK i kommunikasjon med barnet parallelt med at barnet får taleopplæring. På denne måten kan man unngå dagens situasjon der opplæring i ASK først kommer i gang når det viser seg at opplæring i talespråket ikke fører frem.

ASK fremmer og støtter kommunikasjon, språktilegnelse og talespråkutvikling. Barnets praksis fører til stort tidstap i barnets språk- og kommunikasjonsutvikling og medfører store

belastninger på hele familien. Kvaliteten på samspillet med nærpå personer forringes og mister sin normale positive effekt på barnets sosiale utvikling og samspillet blir ofte vanskelig og konfliktfylt. Hele uttalelsen kan leses her:

[NOU 2020: 1 Tjenester til personer med autismspekterforstyrrelser og til personer med Tourettes syndrom](#)

NOU 2019: 25 Med rett til å mestre

Denne dreier seg i stor grad om rettigheter og tilrettelegging i videregående skole, overganger og nødvendige støtteordninger. Vi beklager i vårt høringsvar manglende opplysninger om og overganger til voksenopplæring for ASK-brukere.

[Innspill fra Isaac Norge til NOU 2019:25 Med rett til å mestre](#)

Gjennom de siste tre høringsvarene vi sendte inn i løpet av 2020 ble også voksenfeltet berørt, og i tiden fremover vil det være viktig å følge opp dette.

HVORDAN KAN DU BIDRA?

Dersom du ønsker å bidra i rettighetsarbeidet gjennom ISAAC Norge kan du henvende deg til styret i ISAAC Norge eller rettighetsgruppa.

Kjenner du politikere eller forstår det politiske spillet er du hjertelig velkommen til å hjelpe oss med dette. Vi i rettighetsgruppa jobber så godt vi kan, men med få gjennomslag lurer vi på hvordan vi kan endre strategi og hva som skal til for at ASK gjennom livet løftes og blir forstått som en rettighet på lik linje med tegnspråk og punktskrift.

Rettighetsgruppa 1/3-2021